

οἶκον ὑφ' ὃν ἐστεγάσθησαν οἱ ὄρφανοί. Ἐβλεπον καὶ ἐθαύμαζον τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν κλίσιν τῶν μικρῶν ἐργατῶν. Πάντες ἦσαν προσεκτικώτατοι, νοημονέστατοι δὲ καὶ εὐμαθεῖς, ὑπισχυόντο ὅτι παχέως ἤθελον ἐξέλθει τῶν τάξεων τῶν ἀρχαίων, ὅπως περιβληθῶσι τοῦ ἀληθοῦς ἐργάτου τὸ ἐντίμον περίζωμα. Ἐνίοτε δ' ἤχος τῆς βαπτικῆς μηχανῆς συγκαταμίγνυται μετὰ τοῦ τοίζοντος ἤχου τοῦ πρίονος, ἐν ᾧ ἀπωτέρω στένει ὁ ἄκμων βαλλόμενος ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῆς σφύρας. Οἱ μικροὶ Ἑφαιστοὶ φαίνονται ἰδρωτῶν περιρέοντες ἀλλ' ἄρτιοι· λείανουσι τὸ μέταλλον, καὶ κατεργάζονται τοὺς σιδηροῦς ὄγκους μετὰ τέχνης καὶ ἐσχῶς ὑπερτέρας τῶν δυνάμεων τῶν Αἰβιωτικῶν τέχνων, αἱ ἀρισταὶ καὶ χρησιμώταται, ἀντιπροσωπεύονται εὐρύτατα καὶ εὐστόχως, ὑπεράνω δὲ τοῦ συγκεχυμένου θορύβου ἂν ἀπτελεῖ ἡ ἐνωσις τῶν ἐργαλείων τεσσάρων διαφόρων τεχνῶν πλανᾶται ἐφορευτικόν τὸ πνεῦμα τῆς ἐργάνης Ἀθηνᾶς, τῆς θεᾶς τῆς σοφίας, τῆς χρηστότητας, τῆς ἐργασίας.

Εἰς τὰ ἐργοστάσια οἱ παῖδες εἰσέρχονται τὴν 2^ν ὥραν μ.μ. παραμένουσι δὲ ἐργαζόμενοι διαρκῶς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Θὰ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον πῶς καὶ πῶς καταναλίσκουσι τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἄχρι τοῦ προγευματοῦ χρόνον. Ὀλίγα εἶδον θεάματα συγκινοῦντα οὕτω βαθέως τὴν ψυχὴν ὅσον τὸ θέαμα τῶν ὀρφανῶν ἐκείνων παιδιῶν, ἀτίνα, συλλεγντά ἀπὸ τῶν ὁδῶν τὴν προτεραίαν ἰσως τῆς ἀπωλείας τῶν, ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀγρυπνον τῆς ἀρετῆς φύλακα. Ἐνίοτε ἠσθάνουνη τὸ μετὰ διαστάλλον ἀκουσίως τὰ χεῖλη μου ἐβλεπον μικρὸν παιδίον μόχθουντα νὰ περάσῃ τὴν κλωστήν καὶ ἀδυνατοῦντα. Ἐμὸφραζεν ὁ μικρὸς ἀστεῖως, κατεγίνετο μετ' ἐμβριθείας εἰς τὸ σοβαρὸν ἔργον, ἔφερεν ἀδημονῶν τὴν βελόνην ἐγγύτερον πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ὅτε ἡ ἐπιτυχία ἐστέφε τοὺς κόπους του ἔστρεφε πρὸς ἐμὲ βλέμμα θριαμβευτικῶν νὰ ἴδῃ ἂν παρεπήρησα τὴν νίκην ἢν κατήγαγεν. Ἄλλοτε πάλιν ἕτερος μικρὸς εἰλείπει τὴν σάνιδα ἐντὸς τοῦ λεπτοφυγεῖου θέλων δὲ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ξύλου χωρεῖ ἰσοπαχῶς λειανόμενη, ἐλάμβανε πόρρωθεν θέσιν ἐταστικὴν καὶ διὰ μικρᾶς τῆς κεφαλῆς κλίσεως καὶ ἀυστολῆς τῶν βλεφάρων κατεμέτρα οἰονεῖ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐργασίας του. Τὸ κυρίως ὁμοῦ συγκινοῦν εἶνε ἡ θεὰ τῶν σιδηρουργῶν· πλήρεις ἀσβόλης, ἀσθμακίοντες, κάθυγροι κατεμάνθανον ἐκ πρόκαταβολῆς αὐτοὶ πρωτίστως ὅτι ἐν ἰδρωτῶν τοῦ προσώπου κερδίζεται σήμερον ὁ ἄρτος τῆς τιμῆς. Καίτοι ἀναστρεφόμενοι διαρκῶς πρὸς τὸ πῦρ μοὶ ἐφάνησαν οἱ ψυχρότεροι τῶν ἐν ἐργασίᾳ καὶ ὀρφανῆσ συνδέλφων τῶν.

Ἀσκούμενοι συντόμως εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ὑπὸ ἐνδελεχῆ καὶ νοήμονα ἐπιτήρησιν, ἀποβαί-

νουσιν οἱ νεαροὶ ἐργάται εἰδημονέστατοι τῆς τέχνης, ἱκανοὶ οὐ μόνον νὰ ζήσωσιν ἐν ἐπαρκείᾳ, ἀλλὰ καὶ νὰ θησαυρίσωσι διὰ τῆς οἰκονομίας. Ὅταν ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν οὐδὲν πλέον ἔχει νὰ διδασθῇ ὁ νέος, ὅταν ἡ ἡλικία αὐτοῦ, ἡ ἀνατροφή του, ἡ κηθεῖσα πνευματικὴ περισουσία καὶ ἡ τέχνη του κατέστησαν αὐτὸν ἀσφαλῆ ναυσιπόρον ἐν ταῖς βιωτικαῖς τρικυμίαις, ἀνοίγονται αἱ θύραι τοῦ καταστήματος καὶ ὁ νεαρὸς ἐργάτης, πλήρης ζέσεως καὶ χρηστότητος, ὄρμα εἰς τὸν κόσμον. Πρὶν ἢ καταλείπῃ τὸ βῆθρον ἐκεῖνο πρὸς ὃ συνεδέθη διὰ τοιοῦτων ἀγίων καὶ εὐγνωμόνων ἀναμνήσεων, πρὶν ἢ δεξιωθῇ συνδέλφους μετ' ὧν μακρὰ ἐργασίας καὶ κοινοπραξίας διήλθεν ἔτη, πρὶν ἢ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ διευθυντοῦ καὶ κλίῃν εὐσεβαστικῶς πρὸ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνδρὸς ὅτις περιέβαλε τὴν ὀρφανείαν του, λαμβάνει μικρὸν τι χρηματικὸν ἐφόδιον ὡς τὸ ἀνάπομφευκτὸν ἔρμα τῆς ὀλκάδος ἐφ' ἧς ἀνάγεται εἰς τὸν κόσμον. Τὸ προϊόν τοῦ μισθώματος τῶν ἐργαστηρίων καὶ μικρὰ τινα περισσεύματα ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ὀρφανῶν, παρέχουσι τοὺς πρώτους πόρους ἀπ' ὧν ἀντλεῖ τὸ γλίσχρον ἐφόδιόν του ὁ ἀπερχόμενος ἐργάτης. Ἐξερχόμενος εἰς τὴν κοινωνίαν τιμῶς, ἐργατικῶς, κάρτερικῶς, σεμνῶς τὸ ἦθος καὶ τὴν ψυχὴν, μετὰ τὰς στοιχειώδεις γραμματικὰς γνώσεις, εἶνε περιζήτητος οὐ μόνον ὡς ἐργάτης ἀλλὰ καὶ ὡς ἑταῖρος. Ἡ πρόνοια τοῦ συμβουλίου, ἡ συμπάθεια τῶν ἀρωγῶν παντός γενναίου ἔργου, ἀλλὰ πρωτίστως ἡ ἀτομικὴ ἱκανότης προμηθεύει ἀσφαλῆ εἰς τὸν ἀπόφοιτον ἐργασίαν, δι' ἧς ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας του, ὡς ἄτομον ἀνεξάρτητον ἤδη καὶ αὐτόβουλον. Τότε ἀναβλύζουσι πηγαὶ ποικίλης χαρᾶς τέως ἀγνώστου διὰ τὸν ὀρφανὸν ἐργάτην. Εἶνε ἐλεύθερος, κύριος τῶν πράξεων του, ζῆ διὰ τοῦ κόπου του, καὶ ἔχει ἀναφαίρετα ἐφόδια τὰ χρυσὰ μαθήματα καὶ τὰ παραδείγματα ἀτίνα ἠγλήσεν ἐν τῷ σχολείῳ. Συνάπτει ἐν τῇ κοινωνίᾳ δεσμούς ἰερῶς, γίνεται πατήρ καὶ γένηται τῆς οἰκαγενειακῆς εὐδαιμονίας ἧς ἐθεωρεῖτο ἀπὸ κληρὸς καὶ ἐστερημένος.

Ἐπειὰ τὸ τέλος β. καταμίσθωντο κτῶντ ἠναβθῶ ἐτ' ἰακ νόρηπ ὅτ κδ ΣΥΠΡΙΑΩΝ ΠΑΡΑΝΕΛΗΣ ῥοτο εἰ κτ ῥοτονο ἴχο ρονακλαπ ὅστ γρ ἴσθημμεν Α' κολλέμ κτνὸσνοθητοπία κτ ῥοπο ὅστ κρυσάπ

Πολλάκις τὰ ῥητὰ μεγάλων ἀνδρῶν δεικνύουσι τὸν χαρακτήρα τῶν. Ὁ Βάλτερ Σκωτ συνειθίζε νὰ λέγῃ «μὴ μένε ποτὲ ἄεργος.» Ὁ ἱστορικὸς Ροβερτῶν ἀπὸ τοῦ 15 ἔτους τῆς ἡλικίας ἠσπάσθη τὸ λόγιον «Ἡ ζωὴ ἄνευ γραμμάτων εἶνε θανάτος.» Ὁ Βολταίρος εἶχεν ὡς ἀξίωμα «Ἐργασία διαρκῆς» τὸ ἀγαπητὸν δ' ἀξίωμα τοῦ φυσιολόγου Λασπεδέ ἦτο οἶον καὶ τὸ τοῦ Πλινίου: «Τὸ ζῆν σημαίνει ἐργηγορεῖν.»